

Două cronici pentru o poetesă

Nicolae C. Ariton

Vânzătorul de vise al doamnei Elena Netcu

În mod cert, trăim într-o țară a paradoxurilor. Astfel, în anul 2015, în România au fost publicate aproximativ 1000 de cărți de literatură, ficțiune și non ficțiune, semnate de autori români. Numărul este foarte mic, raportat la alte țări, cum ar fi de exemplu Franța, unde numărul este situat la câteva zeci de mii de titluri.

Ceea ce este interesant la noi este faptul că aproape jumătate din cele o mie de volume sunt reprezentate de cărți de poezie. Astfel, dacă din punct de vedere general, suntem pe ultimile locuri din Europa, privind piața publicistică, din cel al poeziei publicate ocupăm unul din locurile fruntașe.

Dar să lăsăm la o parte starea națiunii din punct de vedere literar și să discutăm despre starea locală a acesteia. La începutul anului 2016, am scris un articol intitulat „Retrospectiva literară tulceană, în anul 2015”, cuprinzând un mic „inventar” al autorilor tulcenii care au reușit să publice cel puțin o carte în anul trecut. Am stabilit astfel, că tulcenii au avut posibilitatea să răsfăiească fix 20 de volume, ficțiune și non ficțiune, dintre care 1 roman, 2 culegeri de proză scurtă, 3 albume și mai multe tomuri de amintiri și studii monografice. Numărul de cărți de poezie a fost de exact 1, un alt paradox, fiind acela că autoarea, doamna Lucretia Țița, este programatoare, aparținând mai mult lumii calculatoarelor și realității virtuale.

Păstrând acest trend al vieții editoriale și în acest an 2016, distinsa doamnă profesoară Elena Netcu, care ne regalează astăzi cu volumul său de versuri „*Vânzător de amintiri*”, se instalează din start în această lume paradoxală a poeziei. Astfel, din punct de vedere mondial, este o performanță, din punct de vedere național, constituie o picătură adăugată apelor involburate a celor posibile 500 de volume de poezie, iar din punct de vedere tulcean, este... unică... și la propriu și la figurat.

Lectura poeziilor „*Vânzător de amintiri*” se aseamănă cu o expediție de copii într-o livadă de cireși. Cuvinte coapte și carnoase, ca niște cireșe de luna mai, mari și trăsnoitoare, așa cum creșteau și cele din livada de la Isaccea (dacă mai există...). O bogăție de cuvinte pline de imagini și gust, care numai cineva anormal nu le-ar aprecia cu adevărat.

Lăsând însă la o parte poezia cu aromele sale minunate, să revenim cu picioarele pe Pământ și între pereții Casei Avramide, care ca un alt paradox, Alexis Avramide, constructorul și stăpânul ei, nu s-a gândit nici o clipă că demisolul acesteia, gândit ca garaj și încăperi

Nicolae C. Ariton, Elena Netcu, Petru Pit Țincoca

pentru slujitori, va deveni peste mai bine de o sută de ani, kilometrul zero al culturii tulcene.

Închei doar amintind că peste un oarecare timp, doamna profesoară Elena Netcu, poetesa amfitrioană de azi, ne va invita la lansarea unei cărți eveniment pentru Tulcea, deocamdată însă învăluită într-un mister total. Până atunci, doresc să vă fac o urare, la fel ca în filmul „*Star Wars*”... „Puterea să fie cu voi!”... și când zic aceasta, nu mă refer la puterea politică...

Prof. Oana-Gabriela Agache

Elena Netcu - „Vânzător de amintiri” (fragmente)

Dacă Antoine de Saint Exupery spusese „*Sunt din copilăria mea așa cum sunt dintr-o țară*”, cred că nu greșim dacă afirmăm că pentru doamna Elena Netcu țara poate fi poezia sau scrisul, în general. Poezia este cea care oferă autoarei acel confort spiritual, acel spațiu identitar. Se pare că scrisul a devenit pentru dumeaei „un modus vivendi”. Nu-și poate percepe altfel existența decât prin scris, dovada o reprezintă atât volumele anterioare de poezie și de proză, precum și romanul pe care-l așteptăm cu interes.

Trăim într-o lume în care literatura, poezia, în special nu se mai citește. Cu timp înainte, Titu Maiorescu afirmase că poezia este „*un product de lux al vieții intelectuale*”, adresându-se exclusiv unui public elitist. Astăzi, preocuparea pentru viața de zi cu zi,

asaltul tehnologiei ne îndepărtează treptat de poezie. Iar aceasta este o formă de întoarcere la ceea ce suntem în profunzime, o cale de a reinterioriza esența noastră, eul nostru originar. Așa cum afirmase N. Stănescu, „*orice om poartă în sine poezia; poetul este doar cel care o transcrie*”. Așadar, poezia este cea care ne face să ne regăsim, să redescoperim frumusețea vieții. Acest lucru reușește poezia doamnei Netcu: ne trezește conștiința asupra bucuriei de a trăi, de a prețui clipa, de a redescoperi frumusețea fiecărui anotimp, de a observa aspectele banale, mărunte ale existenței, dar care ne fac să simțim că trăim.

Poezia doamnei Netcu este o parte a sinelui pe care ni-l dezvăluie cu generozitate. Lecturând volumul, asistăm la un parcurs existențial împărtășit, descoperim o poetă sensibilă, iubitoare de natură, de frumos, cu împliniri și dezamăgiri, cu o conștiință acută a efemerității omului, dar cu puterea de a învinge timpul prin logos, prin scris. Poemele reunite în acest volum sunt definite de un lirism reflexiv, adoptând deseori tonalități confesive și exteriorizând tensiuni tragice. Ele devin matcă a neliniștirilor emoții, dezvăluind o structură meditativă acumulată în fondul textual.

Autoarea devine „*un cavalier al cuvintelor*” care dezvăluie „*cu dureri de facere*” „nașterea” artistului prin cuvânt (*Cavalerul cuvintelor*). Metafora, comparația și epitetul sunt elementele de expresivitate artistică frecvent folosite. „*Lupta fără de sfârșit*” din poezia

Galopând în jarul cuvintelor, concretizată la nivel stilistic prin antiteza *jar, foc/ frig*, concentrează condiția artistului, fericirea și blestemul creatorului. Alteori, este surprinsă căutarea dramatică a cuvântului, a inspirației:

Scormonesc cuvintele

Până la nori ... /Și iarăși întind cuvintele pe zare / Ca o corabie în naufragiu (Umbra gândului).

Cuvântul apare, în grilă mitică, precum fructul interzis care, odată mușcat, vina de a fi/ deveni artist nu mai poate fi înlăturată.

„Și inima-mi se face / O rază în cuvânt/ Iar pomul se desface / Și mușc din fructul sfânt /Cuvântul din cuvânt” (Se tulbură lumina)

De la metafora „boabelor de piper” la metafora „lâncilor”, cuvântul este investit atât cu semnificația creației, a poeziei, cât și cu sensul denotativ al instrumentului de comunicare prin care se poate înălța sau coborî, mângâia sau lovi. (*Cuvinte – boabe de piper*)

Eul liric trăiește o dramatică relație cu timpul. Dramatismul trecerii este surprins într-o formă agresivă, într-o imagine de mare forță de concretizare a abstractului: „*roata dințată a orei trece peste noi*”. Timpul corporalizat, „*trupul orei*”, se convertește într-un temut dușman, „*felină neiertătoare*”, iar încercarea de sustragere trecerii dobândește forma unei vânători: „*Secundele mă pândesc mereu...*” (În aburul apusului). Amprenta timpului schimbă imaginea de altădată: „*m-am războit cu timpul/ și mi-a rănit fruntea în semne mirate*” (În întoarcere) sau „*Privește cum orele se-agață de părul tău înzăpezindu-l/ Și trupu-ți miroase a ninsoare*” (În scorbura vremii). Tot aici întâlnim aceeași perspectiva asupra timpului agresiv care „*sapă nemilos în noi*” instituind o boală care „*macină până la os*” (Cavalerul cuvintelor) sau asupra zilelor ce „*trec prin noi în rafale*”. Lupta cu timpul devine una pierdută, cu morile de vânt: „*Trec în galop printre zile și nopți/ Ca un don Quijote*”, ducând la uitarea de sine, la o criză identitară ce nu poate fi depășită: „*Și mă tot întreb cine sunt...*” (Călăreț rătăcind printre clipe).

Definit printr-o bogată recuzită: clepsidra, ceasul, secunde, inserarea, zilele, orele, toamna, imaginea unui cal în galop trecând printre vârste (*Scânțește amara mea clepsidră*), timpul este completat de motivul așteptării ființei iubite peste anotimpuri, a căutării printre cuvinte: „*trunchiul se curbează îmbătrânind/ Iar frunzele năucite de așteptarea ta/ Se duc de-a rostogolul/ Nu te găsesc printre cuvinte*” (Tristă tăcere). Se remarcă forța imagistică deosebită, răscolitoare: „*se răvășesc dorurile în neodihnă/ ca o nebună alergare de cerbi*” (Nu te-apropia) și preferința pentru natura sălbatică, primară, singura care mai permite trăirea originară.

Sunt frecvente simbolurile ascensionale, unele poezii fiind pe verticală, cu înălțări și doar aparente coborâri spre teluric, spre ac-

vatic, spre vegetal - pasăre, aripi, copac - *să urc cuvântul/ Pe alte ruguri de cuvinte...* (Suflet fără vamă). Natura devine o pârgie de exteriorizare a propriilor trăiri.

Iubirea este văzută ca *ordo amoris*, instituind o nouă organizare a lumii, prin afect. Cuplul este surprins într-o stare de imponderabilitate: „*Plutesc așa vreme de un sărut*” (Ne înecăm în cuvinte). Alteori, instanțele lirice nu întregesc cuplul, rămân în ipostaza de eu și tu, în definiții metaforice: „*Tu, copac gânditor*”, „*eu, vremelnică trestie firavă și neștiutoare*”. (În bătaia inimii)

Alte poezii actualizează eminescian cate-

ateneze starea transmisă, surprinsă într-un climax al trăirii.

Poezia „*Trofee de timp*” devine o metaforă a lumii, a omului surprins în ipostaza trecătorului singuratic prin viață: „*Trecători singuratici/ cu tălpile încinse de mers*”. Recunoaștem același plural asumat: „*ne întoarcem acasă/ cu nimbul în vers...*”. Este vorba despre acea întoarcere la poezie care este definitorie pentru ființa umană. Omul, călător, dincolo de toate se întoarce la esența primordială, poezia.

Nu doar omul apare multiplu ipostaziat: pescar, călător, vânător, ci și Dumnezeu, antropomorfizat în imaginea olarului care plămădește

goriile aproapelui și departelui: „*ard toate cuvintele nerostite/ Ajungând la mine/ Trofee de amintiri*”. (Departele tău de mine). Distanța apare ca un privilegiu, determinând o iluzorie stăpânire a timpului și a spațiului: „*am libertatea spațiului/ și dilatarea clipei*”. Doar finalul dezvăluie nostalgia unor momente care au fost și nu mai pot fi. E o trăire care ne este împărțită în intensități diferite.

Eul poetic empatizează cu lumea descrisă, devine parte integrantă a acestei umanități. Ironia „*Tristețea făcută cocteil*” nu reușește să

lutul, metaforă a condiției umane prin apartenența la teluric: „*Înalță-mă când lutul zace/ Și fă-mă pasăre în cruce*” (Amforă în necuprins).

„*Vânzător de amintiri*” este un titlu potrivit pentru poeziile reunite în antologie, nu atât din punct de vedere semantic, cât mai ales ca sinteză a ceea ce a fost scris anterior. Volumul se constituie așadar, ca o chintesență a viziunii poetice, ca o tentație pentru lectură, reușind să transmită într-un limbaj simplu, cele mai profunde stări ale ființei grație abilității scriitoricești a doamnei Elena Netcu de a pulsa viață.